

Majandus- ja kommunikatsiooniministri
27.06.2011. a määrus nr 57

„Traktori-, liikurmasina- ja masinrongijuhi liiklusalased
kvalifikatsiooninõuded, ettevalmistamise tingimused ja kord,
eksamineerimise ning temale juhtimisõiguse andmise kord,
nõuded eksamisõidukile ja õppekava“

Lisa 4

(majandus- ja taristuministri 08.01.2020 määruse nr 1 sõnastuses)

SÕIDUEKSAMI ESIMESES JÄRGUS EKSAMINEERITAVALE ESITATAVAD NÕUDED JA TEMA TEGEVUSE HINDAMINE

1. T-kategooria mootorsõidukijuhi sõidueksami esimese järgu ülesanded ja hindamise üldnõuded

1.1. Sõidueksami esimeses järgus peab eksamineeritav oskama väikesel kiirusel valitseda masinat või masinrongi ja sooritada sõiduülesandes nõutud harjutused kirjeldatud viisil.

1.2. Sõiduülesanne koosneb kahest alljärgnevast harjutusest, kusjuures harjutus „Masinrongi tagurdamine boksi pöördega ja boksist väljasõit“ on kohustuslik.

1.2.1. Esimene harjutus:

1.2.1.1. edaspidi slaalomi sõitmine;

1.2.1.2. tagurpidi slaalomi sõitmine;

1.2.1.3. masina tagurdamine boksi pöördega ja boksist väljasõit;

1.2.1.4. masinrongi tagurdamine boksi pöördega ja boksist väljasõit;

1.2.1.5. tagurdamine otsesuunas.

1.2.2. Teise harjutuse valib eksamineerija ülaltoodud harjutuste hulgast.

1.3. Sõidueksam loetakse mittesooritatuks, kui eksamineeritav tekitab mis tahes harjutuse sooritamise käigus liiklusohutliku olukorra, ei käitu ohutult, sõidab vastu tähiskoonust või väljub koonustega tähistatud või joonitud ala piiridest. Sõidueksam loetakse mittesooritatuks ka juhul, kui eksamineeritav oma tegevuse käigus teeb hindamisel arvestatava vea, ebapiisava ettevalmistuse tõttu ei oska või ei ole võimeline harjutust kirjeldatud viisil sooritama või ei soorita harjutusi selleks ettenähtud aja jooksul.

1.4. Harjutuste kujundid peavad olema tähistatud piirdetähistega (tähiskoonustega). Joonistel on toodud tähiskoonuste paiknemine.

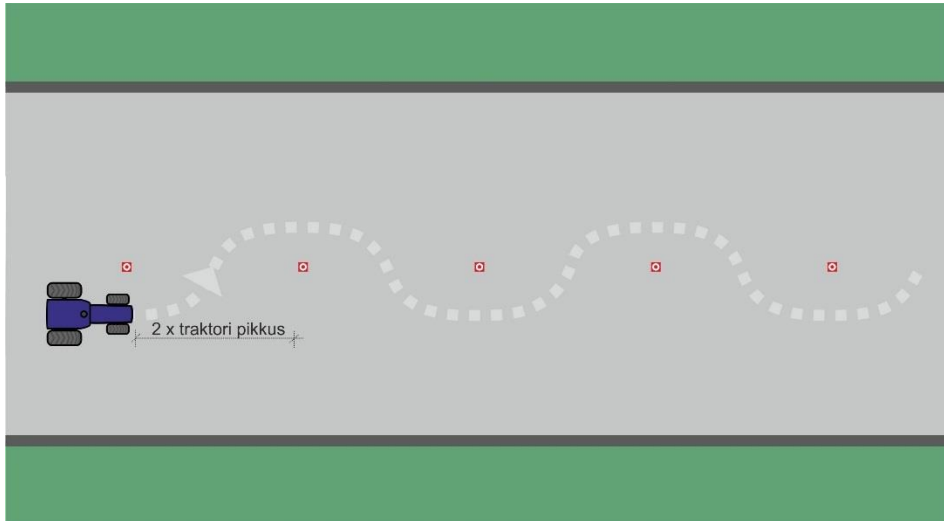
1.5. Sõidueksamite vastuvõtmisel kontrollitakse täiendavalt eksamineeritava oskusi täita ohutusnõudeid masina käivitamisel, sõidul, tagurdamisel, pöördel, sõidu lõpetamisel ja masina seiskamisel. Ohutusnõuetest mittekinnipidamisel loetakse sõidueksam mittesooritatuks.

1.6. Sõidueksami käigus kontrollitakse ka eksamineeritava praktilisi oskusi masinrongi koostamisel ja lahutamisel. Harjutuse sooritamisel peab veduki parkima haagise kõrvale. Juht peab täitma kõiki ohutusnõudeid.

2. Traktori- ja liikurmasinajuhi sõidueksami esimese järgu harjutuste skeemid, nende selgitus ja hindamine

2.1. Edaspidi slaalomi sõitmine

Joonis 1

2.1.1. Harjutuse sisu:

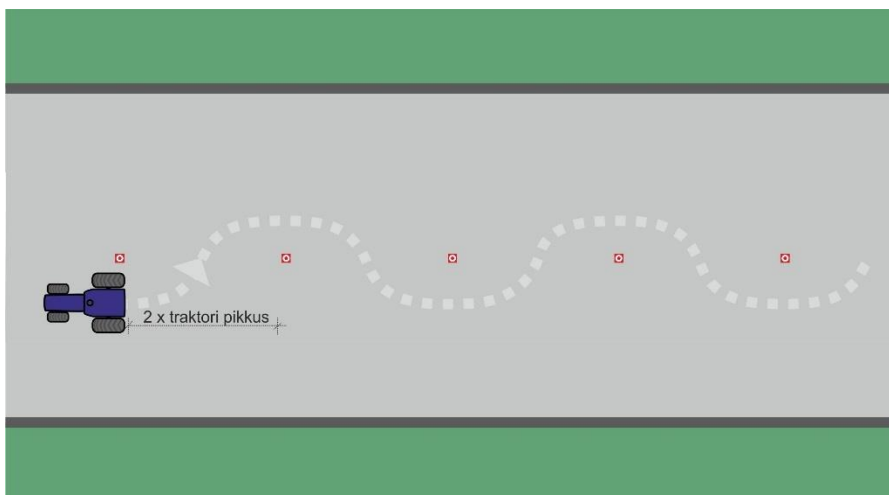
Läbida rada slaalomisõiduga edaspidi, möödudes järjestikustest kujunditest kord ühelt, kord teiselt poolt.

2.1.2. Hindamisel arvestatavad vead:

- 2.1.2.1. koonuse vahele jätmine;
- 2.1.2.2. lisamanöövri kasutamine;
- 2.1.2.3. juht ei välju masinast ohutult.

2.2. Tagurpidi slaalomi sõitmine

Joonis 2

2.2.1. Harjutuse sisu:

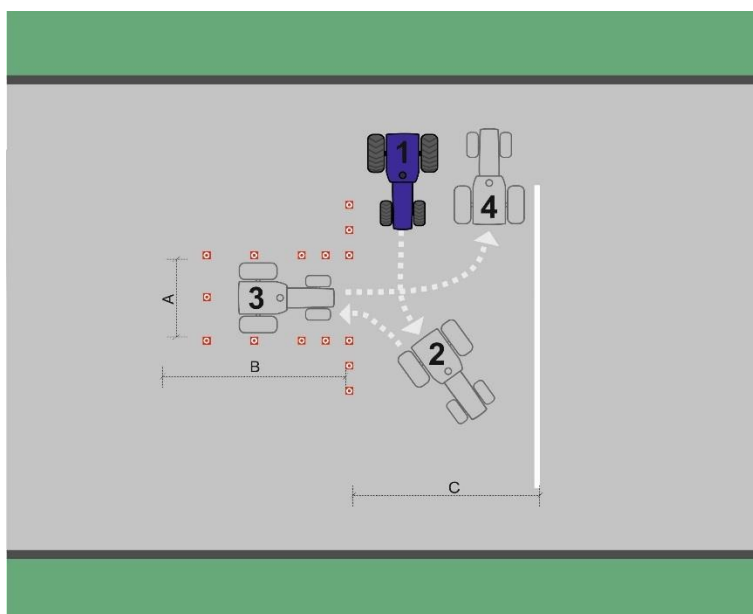
Läbida rada slaalomisõiduga tagurpidi, möödudes järjestikustest kujunditest kord ühelt, kord teiselt poolt.

2.2.2. Hindamisel arvestatavad vead:

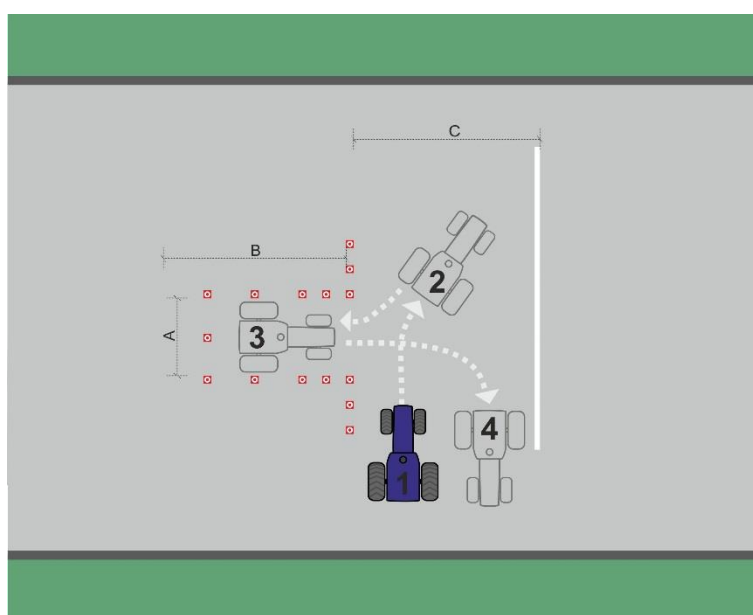
- 2.2.2.1. koonuse vahele jätmine;
- 2.2.2.2. lisamanöövri kasutamine;
- 2.2.2.3. juht ei välju masinast ohutult.

2.3. Masina tagurdamine boksi pöördega ja boksist väljasõit

Joonis 3

Joonis 4

2.3.1. Harjutuse sisu:

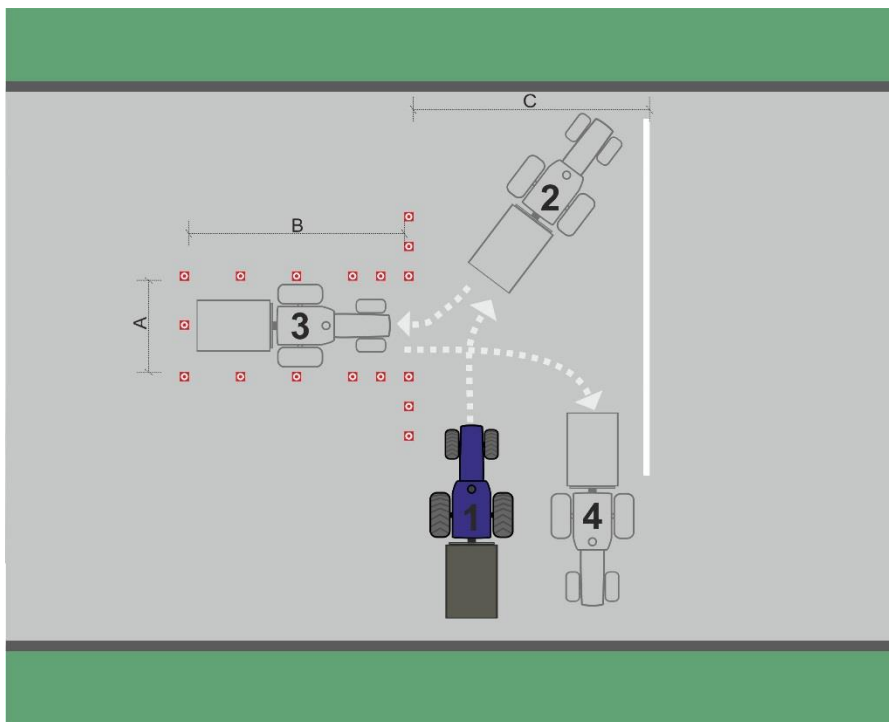
Masin tuleb tagurdada boksi (paremalt või vasakult), seejärel boksis peatuda ning seejärel bokst välja sõita. Ohutuse kaalutlustel võib masina peatada ning käia kontrollimas manöövri ohutust. Boksi sõidu lähteasukohti määrab eksamineerija. Rehvi kontaktpinnaga joont ületada ei tohi ning masin peab enne väljasõitu olema täielikult boksis. Harjutuse lõpp on asendis number 4.

2.3.2. Hindamisel arvestatavad vead:

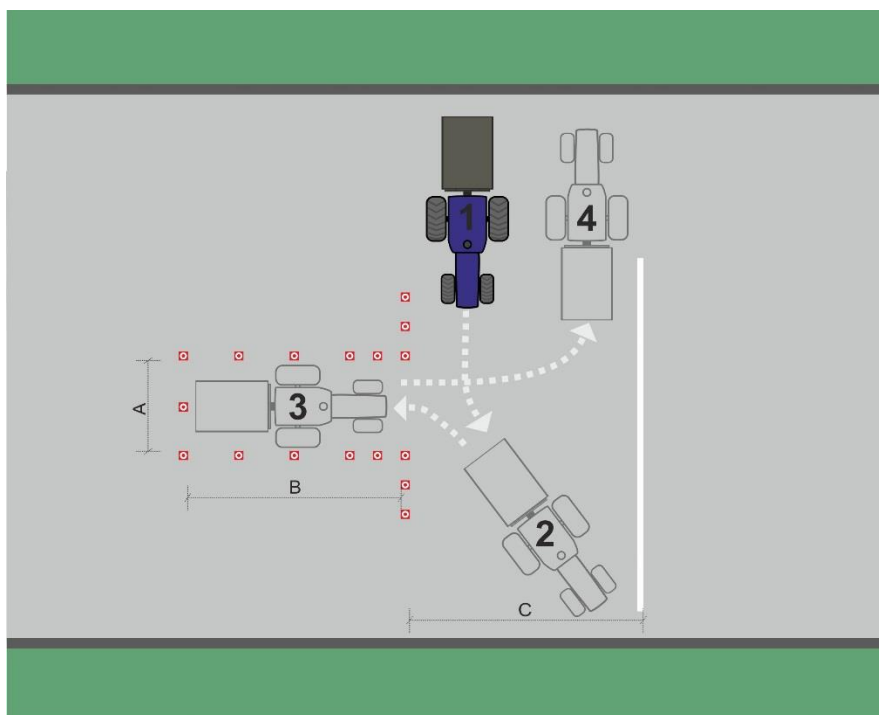
- 2.3.2.1. sõidab vastu tähiskoonust, väljub koonustega tähistatud või joonitud ala piiridest;
- 2.3.2.2. mittesujuv (hüplik) sõitmine;
- 2.3.2.3. juht ei välju masinast ohutult;
- 2.4.2.4. harjutuse sooritamisel ettenähtud piiridest väljumine.

2.4. Masinrongi tagurdamine boksi pöördega ja bokst väljasõit

Joonis 5

Joonis 6

2.4.1. Harjutuse sisu:

Masinrong tuleb tagurdada boksi (paremalt või vasakult), seejärel boksis peatuda ning seejärel boksisst välja sõita. Ohutuse kaalutlustel võib masinrongi peatada ning käia kontrollimas manöövri ohutust. Boksi sõidu lähteasendit määrab eksamineerija. Rehvi kontaktpinnaga joont ületada ei tohi ning masinrong peab enne väljasõitu olema täielikult boksis. Harjutuse lõpp on asendis number 4.

2.4.2. Hindamisel arvestatavad vead:

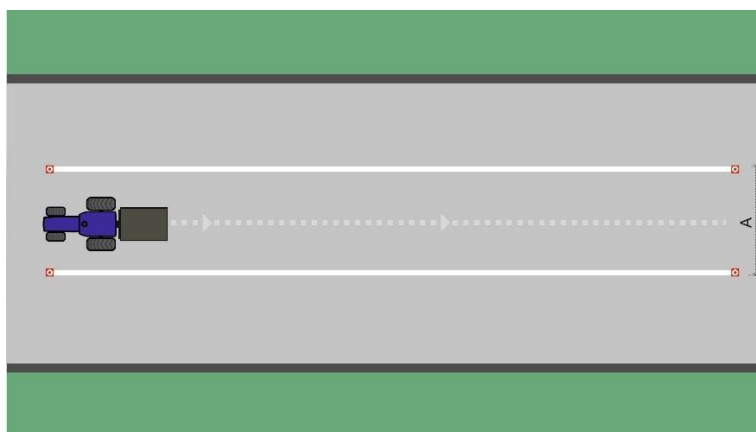
- 2.4.2.1. sõidab vastu tähiskoonust, väljub koonustega tähistatud või joonitud ala piiridest;
- 2.4.2.2. mittesujuv (hüplik) sõitmine;
- 2.4.2.3. juht ei välju masinast ohutult;
- 2.4.2.4. harjutuse sooritamisel ettenähtud piiridest väljumine.

2.5. Tagurdamine otsesuunas

Joonis 7

Joonis 8

2.5.1. Harjutuse sisu

Tagurdada masina või masinrongiga sirgjooneliselt 20–30 m ja peatuda nii, et masina või masinrongi pikitelg on tee äärega paralleelne.

2.5.2. Hindamisel arvestatavad vead:

- 2.5.2.1. ettenähtud sõidujoonest märgatav kõrvalekaldumine;
- 2.5.2.2. peatumine tee äärega mitteparalleelselt;
- 2.5.2.3. mittesujuv (hüplik) sõitmine;
- 2.5.2.4. juht ei välju masinast ohutult;
- 2.5.2.5. sõidab vastu tähiskoonust, või väljub koonustega tähistatud või joonitud ala piiridest.

3. Traktori- ja liikurmasinajuhi sõidueksami esimese järgu harjutuste sooritamisel kasutatavate kujundite mõõdud

Tabel 1. Tähiste mõõdud

Mõõtme tähis	Masin ja masinrong
A	Masina laius + 1 m
B	Masina või masinrongi pikkus + 1 m
C	Masina või masinrongi pikkus + 2 m

3.1 Harjutuste tähistamisel kasutatakse tähiskoonuseid kõrgusega vähemalt 300 mm ja kaaluga vähemalt 500 g.

4. Masina ohutuse kontroll

Sõidueksami sooritamise eelduseks on eksamineeritava oskus viia iseseisvalt läbi masina ohutuse kontroll liiklusohutuse printsiipidest lähtudes. Enne sõidueksami algust peab eksamineeritav näitama, et ta suudab valmistuda iseseisvalt ohutuks sõiduks. Eksamineeritav peab oskama kontrollida ja hinnata sõiduki tulede, velgede ja nende rehvide, pidurite, turvavarustuse või turvaseadmete, tuuleklaasi ja selle puhastussüsteemide, tahavaatepeeglite ning juhiistme vastavust nõuetele. Eksamineerija küsib kaks ohutuskontrolli puudutavat küsimust, mille tulemusena eksamineeritav kontrollib küsitud elementi.